

DOI: 10.33766/2786-9156.105.195-213

УДК: 34.01:34.042:342.729:351.752.2“374”

Самбор М. А., кандидат юридичних наук, начальник сектора моніторингу Прилуцького районного відділу поліції Головного управління Національної поліції в Чернігівській області (м. Чернігів – м. Прилуки, Україна)

e-mail: NIKOLAS783@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0446-3892>

ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ МИРНИХ ЗІБРАНЬ: ПРАКТИКА ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті висвітлено актуальні питання якості обґрунтування та вмотивування рішень загальних судів першої інстанції за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення щодо порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. Правові теорії завжди потребують їх емпіричного підтвердження щодо здатності регулювати відповідні суспільні відносини. Саме права, свободи та інтереси є тими лініями, які жоден правовий порядок та правовий режим не можуть нехтувати. Одним із таких маркерів утвердження демократії в суспільстві та в інституційній і функціональній системах держави є право на свободу мирних зібрань. У зв'язку з цим важливим є дотримання державними органами задекларованих механізмів (алгоритмів) обмеження чи заборони здійснення права на свободу мирних зібрань. Попри все, у соціальному середовищі виникають спори щодо використання та здійснення права на свободу мирних зібрань, арбітрами у яких виступають суди загальної юрисдикції. Звідси довіра до таких судових рішень можлива винятково у випадках належного обґрунтування та вмотивування судами своїх рішень, формування системи норм, заснованих на конституційних положеннях правового порядку в країні, що відображатимуть правову визначеність та правову передбачуваність у регулюванні однорідних суспільних відносин. Відтак, дослідження постанов у справах про адміністративні правопорушення загальних судів першої інстанції дозволить виявити ті прогалини та колізії в аргументації, які необхідно в майбутньому заповнити для створення умов розуміння ефективного правового регулювання використання та здійснення права на свободу мирних зібрань.

Ключові слова: право на свободу мирних зібрань, суд, постанова у справі про адміністративне правопорушення, обґрунтованість, вмотивованість, умова, правовий режим, воєнний стан.

Постановка проблеми. Теоретичні знання завжди мають відбиватися в практичній площині, як й остання повинна слугувати надійним мірилом теорії, виявляти та пропонувати нові аспекти для теоретичних пошуків. Не винятком з цього правила є права наука та юридична дійсність. Право, як універсальний

соціальний регулятор, винайдений та прийнятий суспільством для урегулювання відносин між його членами, від окремої особистості до буд-яких соціальних груп, спільнот, у тому числі й відносин суспільств, має слугувати реалізації потреб та інтересів суспільства, у тому числі загальносуспільним інтересам, інтересам окремих груп та інтересам індивіда.

Наукові правові доктрини і концепції, погляди підпорядковуються меті ефективного регулювання суспільних відносин з урахуванням справедливості, свободи буття і розвитку особистості, рівності всіх членів суспільства та учасників відповідних суспільних відносин. Однак, останні є нічим іншим, як ментальним витвором ідеальної форми суспільних відносин, які, за задумом автора чи авторів, мають забезпечувати ідеальну форму та ефективний вплив на суспільні відносини з урахуванням вищезгаданих інтересів. Коли ж такі доктрини, у тому числі й ті, що схвалені або прийняті державою в особі її уповноважених органів, як відповідні правові норми (позитивне право), не відображають інтереси і потреби суспільства та людини, останні або стають «мертвими», або знають супротиву, що призводить до невдоволень, виникнення конфліктів, що негативно позначається не лише на якості законів, а й у цілому – правовому регулюванні суспільних відносин. Переконані, що саме правозастосування може надати неупереджену та об'єктивну оцінку відповідним нормам, покликаним урегульовувати належні суспільні відносини, відповідно до узгоджених інтересів держави, суспільства, груп та особистості. Саме суб'єкти правозастосування надають позитивному праву життя.

Рефлексія правозастосування дозволяє не лише удосконалити норми позитивного права, а й підходи до застосування відповідних норм для регулювання однотипних суспільних відносин, їх обґрунтування та вмотивування, що відповідатиме інтересам суспільства, держави та інших суб'єктів соціальних відносин.

Правозастосування у сфері використання, здійснення прав, свобод та інтересів людини, охорони й захисту цих можливостей з боку держави та її апарату, в умовах сьогодення мають надзвичайне значення. Одним із ключових питань є ефективність застосування правових норм у правозастосуванні під час розв'язання спорів про право, у тому числі право на свободу мирних зібрань, що відображає не лише захищеність індивідуальної можливості, а й демократичного правопорядку. Безперечно, указані питання ставали фрагментарними елементами в межах більш складних наукових досліджень, як наслідок, питання правозастосування в спорах про відстоювання права на свободу мирних зібрань, має багато прогалин, що негативно впливає на регулювання як суспільних відносин із використання та здійснення права на свободу мирних зібрань, так і на захист цього права, його поновлення, у тому числі в судовій інстанції. Особливого звучання вказані питання набувають в умовах запровадження особливих правових режимів, зокрема правового режиму воєнного стану, коли питання прав, свобод та інтересів, зокрема права на свободу мирних зібрань мають надтонку оболонку їх використання, здійснення, охорони та відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перевірка якості норм позитивного права правозастосуванням була предметом наукових досліджень А. Колодія, М. Смоковича, С. Шевчука. Проте зазначені дослідження мали або загальнонаукове, загальнотеоретичне підґрунтя або ж їх предметом були узагальнені питання дії права, тоді як питання дослідження правозастосування у сфері використання, здійснення, охорони та поновлення права на свободу мирних зібрань не набули необхідного розвитку. Безперечно, окремі поодинокі питання досліджувалися вітчизняними вченими, наприклад, Т. Фулей, М. Самбором, однак останні більшою мірою стосувалися імплементації у правозастосовну практику досвіду Європейського суду з прав людини правових позицій розуміння змісту та формули здійснення права на свободу мирних зібрань. Водночас питання правозастосування та охорони, захисту, поновлення права на свободу мирних зібрань національною судовою гілкою влади в умовах особливих конституційних режимів, зокрема правового режиму воєнного стану, не набули необхідного та достатнього опрацювання.

Формулювання цілей. Ураховуючи викладене, метою даної статті є теоретичне осмислення обґрунтування та вмотивування рішень загальних судів першої інстанції у розв'язанні адміністративних спорів, пов'язаних із встановленням істини, справедливості і законності під час притягнення особи до адміністративної відповідальності за порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в умовах правового режиму воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. У демократичному суспільстві права, свободи та інтереси визнаються найвищою соціальною, правовою цінністю особистості, громадянського суспільства і держави, утвердженню яких, їх використання і здійснення, встановлення свободи і справедливої міри використання вказаних можливостей підпорядкована діяльність усіх соціальних інститутів, зокрема держави. Правовий порядок у країні вказує на свободу поведінки особистості у суспільних відносинах, що охоплює весь спектр незабороненої поведінки. Подібне формулювання правопорядку передбачає наявність певних обмежень для використання і здійснення прав, свобод та інтересів людини.

Обмеження прав і свобод людини – це інститут права, який складається з великої кількості взаємопов'язаних, узгоджених між собою норм конституційного, кримінального, цивільного, адміністративного, екологічного й інших галузей права, які встановлюють порядок, підстави, умови, правомірність, механізми звуження змісту й обсягу прав людини. Крім того, усі ці норми законодавства доповнюються судовою практикою національних судів, а також практикою Європейського суду з прав людини, що відповідає євроатлантичному спрямуванню розвитку України та частині 1 статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», у якій зазначається, що суди повинні застосовувати під час розгляду справ Конвенцію та практику Суду як джерело права. За можливістю обмеження прав і свобод виділяють абсолютні права людини та громадянина (ті, які за будь-яких

обставин жодним чином не можуть (буду обмежені) та відносні (ті, які підлягають правомірному обмеженню, оскільки таке допускається демократичним суспільством і є необхідним у ньому) [8, с. 43]. Розглядаючи право на свободу мирних зібрань під призвою встановлення обмежень прав і свобод, право на свободу мирних зібрань є таким, що за певних, визначених у законодавстві умов, підлягають законним обмеженням.

Під поняттям «конституційно-правові обмеження прав і свобод людини і громадянина» пропонується розуміти встановлені конституційно-правовими нормами межі правомірного діяння людини і громадянина (суб'єкта конституційно-правових відносин) з метою стримання від посягання на встановлені Основним Законом України цінності, захисту законних інтересів [9, с. 13]. Конституційно-правові обмеження прав і свобод людини і громадянина, як інститут конституційного права, є сукупністю взаємозумовлених, взаємопов'язаних закріплених конституційно-правових норм, які визначають межі правомірної поведінки людини і громадянина як суб'єктів конституційно-правових відносин, зумовленої змістом наданого права чи свободи, встановлені з метою утвердження й забезпечення прав і свобод інших людей, стримання від посягання на встановлені Основним Законом України цінності, захист законних інтересів [9, с. 8, 14].

Слід також звернути увагу на юридичну позицію Конституційного Суду України, висловлену в Рішенні від 29 червня 2010 р. №17-рп/2010, що обмеження основних прав людини і громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлених такими обмеженнями, тобто обмеження будь-якого права має спиратися на критерії, які дадуть змогу особі відокремлювати правомірну поведінку від протиправної, передбачити юридичні наслідки своєї поведінки [10, с. 45-46].

Конституційний Суд України вважає, що обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету, бути обумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права [11].

Ключові аспекти підстав обмеження прав, свобод та інтересів людини і громадянина, сформульовані в конституційних нормах, що містяться в ст. 64 Конституції України. Однак і ці норми не мають імперативу, оскільки вказують лише на допустимість таких обмежень. Водночас Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [15] визначає зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного

стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб. Однак норми Закону України «Про правовий режим воєнного стану» у п. 5 ч. 1 ст. 6 вказують, що в указі Президента України про введення воєнного стану зазначається вичерпний перелік конституційних прав і свобод людини і громадянина, які тимчасово обмежуються у зв'язку з введенням воєнного стану із зазначенням строку дії цих обмежень, а також тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Саме тоді Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [16] у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30–34, 38, 39, 41–44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб у межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Разом слід зазначити, що запровадження спеціального правового режиму, тобто такого, що впливає, зокрема, на положення ст. 19 Конституції України в частині проголошеного правового порядку у країні, відповідно до якого людина вільна робити все, у тому числі використовувати та здійснювати права, свободи та інтереси, що прямо не заборонено, вказує на особливі умови та, перш за все, межі незабороненої поведінки, що істотно впливає на сферу використання, здійснення прав, свобод та інтересів людиною.

Президент України, як гарант не лише державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, а й прав і свобод людини і громадянина, віддав право адміністративного розсуду у сфері обмеження чи заборони використання і здійснення прав і свобод, які можуть обмежуватися в умовах правового режиму воєнного стану органам виконавчої влади, продемонструвавши децентралізацію своїх повноважень саме органам виконавчої влади на місцях. Слід зауважити, що інститут Президента України за своєю суттю не належить до виконавчої гілки влади, а виступає певним арбітром гілок влади, елементом системи стримувань і противаг.

Водночас, згідно з п. 8 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, ряд заходів правового режиму воєнного стану, зокрема забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів. У такий спосіб питання обмеження права на свободу мирних зібрань віддано на

адміністративний розсуд посадових осіб органів виконавчої влади, а саме військовому командуванню та військовим адміністраціям. Водночас маємо зазначити й той факт, що згадана норма Закону України «Про правовий режим воєнного стану» посиляється на обмеження прав і свобод, які запроваджені саме Президентом України, як гарантом цих прав і свобод людини, а не самовільно на власний розсуд запроваджувати такі обмеження чи заборони.

Аналіз вказаної норми та її системних зв'язків, перш за все із конституційними нормами, зокрема ст.ст. 6, 19, 39, 64, 102, 106, 113-120 Конституції України, дозволяє сформулювати висновок про наступне: 1) ухвалення органами виконавчої влади в особі військового командування або військових адміністрацій рішення про заборону проведення мирних зборів, мітингів, походів, демонстрацій, інших масових заходів, а по суті – заборону здійснення права на свободу мирних зібрань, повинно мати відповідне підґрунтя, яким, окрім відповідного правового режиму воєнного стану, є запроваджене тимчасове обмеження відповідних прав; 2) на сьогодні Президентом України не схвалено тимчасове обмеження або заборона на використання чи здійснення права на свободу мирних зібрань, сформульованого у ст. 39 Конституції України, а посилення на можливість такого обмеження у відповідному Указі Президента України – це, на нашу думку, далекоглядне формулювання адміністративного розсуду, в основі якого перебуває принцип верховенства права та його складові, правова передбачуваність та правова визначеність. Водночас рішення про обмеження чи заборону використання і здійснення права на свободу мирних зібрань в умовах правового режиму воєнного стану слід розглядати як виняткову прерогативу і сферу повноважень саме Президента України, яке (повноваження) не може і не повинно делегуватися органам виконавчої влади або місцевого самоврядування, оскільки може призвести до розбалансування системи стримувань і противаг, сформованих у законодавстві між відповідними гілками влади.

Ураховуючи викладене, вбачається, що використання адміністративного розсуду з боку військового командування або військових адміністрацій щодо заборони здійснення (а не використання) права на свободу мирних зібрань, за відсутності відповідного Указу Президента України про запровадження і здійснення відповідного обмеження права на свободу мирних зібрань (а не оголошення про можливість такого обмеження) – це фактично, вихід указаними органами виконавчої влади та їх посадовими особами за межі наданих їм повноважень під час ухвалення відповідних рішень у межах їх адміністративного розсуду. Для утвердження верховенства права, дотримання прав і свобод людини в особливих умовах правового режиму воєнного стану, необхідно Указом Президента України запровадити тимчасові обмеження здійснення права на свободу мирних зібрань в умовах правового режиму воєнного стану, а от деталізація таких обмежень дійсно може бути віддана на адміністративний розсуд відповідній військовій адміністрації чи командуванню.

Очевидним є й те, що саме судам України за умов правового режиму воєнного стану належить особлива функція, наділена надвластивостями чуттєвості

до верховенства права, дотримання прав і свобод людини, справедливості, законності, захисту прав і свобод людини, також збереження суверенітету, територіальної цілісності і конституційного ладу України.

Конституцією України, законами України «Про судоустрій і статус суддів», «Про правовий режим воєнного стану» визначено, що в умовах правового режиму воєнного стану суди діють виключно на підставі, у межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією України та законами України. Повноваження судів, передбачені Конституцією України, в умовах правового режиму воєнного стану не можуть бути обмежені. Правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами. На цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України. Скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Законодавчо встановлена можливість зміни підсудності, перш за все територіальної, залежно від особливостей, що стали підставою введення правового режиму воєнного стану, зокрема, ведення бойових дій, окупації тощо, однак лише судам належить виключне право здійснення правосуддя на засадах верховенства права, справедливості, дотримання прав, свобод та інтересів учасників, а також інших осіб. Судам належить виносити рішення, оформлювати такі рішення, які за своєю суттю є індивідуально-правозастосовними актами, обов'язковими для виконання, у яких сформульовано правила використання норм для регулювання відповідних суспільних відносин, ознайомившись із якими особистість для себе може отримати відомості про норми, які регулюють відповідні суспільні відносини, у разі коли така особистість виявить намір стати учасником указаних відносин для використання та здійснення відповідних прав, свобод та інтересів, що є змістом відповідних правовідносин.

Т. Рузвельт зазначав, що головними правотворцями можуть бути та частіше є судді, оскільки їм належить остаточний владний вплив. Кожного разу, коли вони тлумачать поняття контрактів, власності, основних прав, належної правової процедури, свободи, вони вводять у поняття права частину соціальної філософії; й оскільки таке тлумачення є фундаментальним, то скеровують увесь процес правотворчості [13, с. 10]. Власне діяльність судів України з пошуку норм для ефективного регулювання відповідних суспільних відносин – це діяльність із встановлення норм адміністративно-деліктного права (а також інших галузей права – *зазначено нами* – М. С.) здатних урегулювати суспільні відносини, що виникають унаслідок вчинення адміністративних правопорушень, у відповідності до інтересів суспільства, котрі виступають піддрунтям прийняття таких норм та визначають їх цілі і завдання, з дотриманням принципів верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності [14, с. 48]. Ефективність діяльності судів щодо урегулювання спорів про право має бути належним чином обґрунтована та вмотивована, що забезпечить правову визначеність застосування норм та обґрунтованості конкретними фактичними обставинами, а також сприятиме правовому передбаченню в застосуванні учасниками подібних суспільних відносин згаданих судами норм права для регулювання своєї поведінки в таких відносинах.

Предметом дослідження стали рішення (постанови) судів першої інстанції з розгляду справ про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Предметом дослідження стали рішення (постанови) судів першої інстанції з розгляду справ про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Станом на 18.10.2023, скориставшись пошуковою системою Єдиного державного реєстру судових рішень (URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>) з умовами пошуку: «категорія справи» «справи про адмінправопорушення (з 01.01.2019)» та підкатегорією «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління», «Порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій», за період з 24.02.2022 до 01.10.2023 за даними параметрами знайдено 126 документів. Також з умовою пошуку «інстанція» – «апеляційна» знайдено 4 документи. Апеляційні скарги розглядали Тернопільський, Чернівецький (2) та Житомирський апеляційні суди. Зазначені статистичні відомості дозволяють дійти висновку про те, що розгляд справ про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 КУпАП переважно завершується в судах першої інстанції, а оскарження таких рішень є незначним і становить 3,17 %. Зазначене може бути наслідком: 1) довіри до судової гілки влади під час розгляду справ про адміністративні правопорушення даної категорії; 2) запровадження судового збору за подачу апеляційної скарги у справах про адміністративні правопорушення всупереч нормам КУпАП, а також не виправдано високими ставками судового збору за подачу апеляційної скарги та не співмірності судового збору з штрафом, як адміністративним стягненням; 3) небажанням особи, яка притягається до адміністративної відповідальності витратити власні економічні, фізичні інші ресурси для оскарження таких постанов у справах про адміністративні правопорушення, що може бути наслідком недовіри до судової гілки влади та її незалежності.

Очевидним є те, що на використання та здійснення прав, свобод та інтересів, у тому числі й права на свободу мирних зібрань, впливає існуючий правовий режим, що відображає особливості правового порядку в державі.

Специфіка кінцевої мети правотлумачного аргументування, як його сутнісна ознака, полягає в тому, щоб переконати адресатів правотлумачної аргументації та правову аудиторію в підставності (аргументованості, обґрунтованості) сформованого інтерпретаційно-правового припису – правила розуміння змісту юридичної норми [12, с. 83]. Переконливим видається потреба у відображенні в індивідуально-правозастосовному акті, яким є відповідне рішення суду, зокрема постановова у справі про адміністративне правопорушення за ст. 185-1 КУпАП, особливостей правового порядку в Україні та зумовлених ним використання і здійснення права на свободу мирних зібрань.

Досліджуючи питання умов обмеження використання та здійснення права на свободу мирних зібрань, зокрема в умовах правового режиму воєнного стану, у правозастосовній практиці звернемо увагу на те, що під час розгляду справ про

адміністративні правопорушення за ст. 185-1 КупАП (порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій), суди фактично не посилаються на таку обставину, як запровадження правового режиму воєнного стану та правову основу його запровадження в українському суспільстві. Наприклад, рішення Носівського районного суду Чернігівської області [1], Збарзького районного суду Тернопільської області [3], Кіцманського районного суду Чернівецької області [6].

Зокрема, у рішенні Носівського районного суду Чернігівської області зазначається, що у судовому засіданні особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, свою вину визнав, зазначив, що він є адміністратором групи «Реальна Носівщина» та учасником ГО «Захисник». Зібрав людей для того, щоб організувати їх по різних напрямках роботи з інформацією, але не узгодив це з органами влади та не врахував вимоги Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [1]. Таким чином, суд за ключовий доказ у справі про адміністративне правопорушення обрав протокол про адміністративне правопорушення, як джерело доказів, що відображає правову позицію суб'єкта владних повноважень, уповноваженого складати протоколи про адміністративні правопорушення за відповідною статтею КУпАП, а також визнання вини особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. Поміж сказаного, не досліджено питання об'єкта сповіщення, а саме кого ж не повідомив суб'єкт здійснення права на свободу мирних зібрань: орган виконавчої влади, а саме районну військову адміністрацію, чи все ж таки орган місцевого самоврядування. Крім того, судом не досліджено питання сповіщення органів влади, а саме чи можливе таке сповіщення в цифровому середовищі та коли доступна відповідна сторінка органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування, а також та обставина, чи є орган виконавчої влади або місцевого самоврядування учасником відповідної групи в соціальній мережі, де була розміщена зазначена інформація про використання та намір здійснення права на свободу мирних зібрань. Власне, право на свободу мирних зібрань у цифровому середовищі малодосліджене, а окремі розвідки в цьому напрямі [19; 20] маловідомі й не знаходять широкого розголосу в суспільстві та підтримки в науковому середовищі, впровадженні у правотворчість для врегулювання відповідних суспільних цифрових відносин.

У постанові Збарзького районного суду Тернопільської області від 27 червня 2022 року в справі № 598/932/22 зазначається, що особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, порушив встановлений порядок організації і проведення зборів, а саме всупереч забороні, встановленої рішенням Ради оборони Тернопільської області № 50 від 06.05.2022 року, на проведення зборів під час воєнного стану в Україні, без попереднього узгодження з ОВА та повідомлення органів місцевого самоврядування, відповідно до ст. 39 Конституції України, шляхом поширення оголошення через соціальну мережу «Фейсбук», організував проведення масового заходу, а саме збори жителів села [3]. Збарзький районний суд Тернопільської області у своїй постанові від 27 червня 2022 року у справі № 598/932/22 посилається на встановлену заборону проведення зборів, однак відповідне рішення суду, аби останнє виявляло до себе довіру мало б бути належним чином обгрунтованим та вмотивованим, зокрема не зазначено, законність встановлення органами виконавчої

влади заборони зборів. По-друге, заборона зборів та заборона використання і здійснення права на свободу мирних зібрань – це доволі різні речі. Так використання і здійснення права на свободу мирних зібрань охоплює собою якраз зібрання, тоді як саме зібрання є лише одним з останніх етапів здійснення права на свободу мирних зібрань. По-третє, суд не встановив, чи здійснювалися обмеження або заборони використання і здійснення права на свободу мирних зібрань в умовах правового режиму воєнного стану. По-четверте, суд посилається на необхідність погодження здійснення права на свободу мирних зібрань з обласною військовою адміністрацією, однак, конституційною нормою прямої дії, а також у законах України не встановлюється відповідний обов'язок суб'єкта використання та здійснення права на свободу мирних зібрань на погодження використання та здійснення цього права з органами виконавчої влади. По-п'яте, у досліджуваному рішенні так і не встановлено, чи мало місце саме зібрання, адже норма ч. 1 ст. 185-1 КУпАП не передбачає адміністративної відповідальності за замахи, як незакінчене адміністративне правопорушення. Власне, незакінчене адміністративне правопорушення (проступок), як можлива підстава адміністративної відповідальності [21], допустиме за умови, коли прямо передбачено в законі по адміністративну відповідальність. Безперечно, суд може посилатися на те, що правовий режим воєнного стану, що запроваджений з 24.02.2022 і діє до часу ухвалення відповідного рішення судом, є загальновідомим фактом, що не оспорується, однак, вважаємо, на це має бути вказано в постанові суду.

Додамо, що сам факт визнання особою вини в порушенні не може бути достатнім доказом правомірності рішення суб'єкта владних повноважень за відсутності інших належних доказів і не звільняє відповідача від доведення правомірності свого рішення [18], оскільки на такий доказ у своїх рішеннях спираються суди першої інстанції, що дозволяє відповідним суб'єктам владних повноважень складати належні рішення, які не мають потрібного обґрунтування та вмотивування, адже з правової позиції особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, вбачається те, що остання не буде оскаржувати відповідні судові рішення.

Кіцманський районний суду Чернівецької області, розглядаючи справу про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 185-1 КУпАП, у своїй постанові від 27 березня 2023 року у справі № 718/824/23 [6] зазначив: *особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, порушила ч. 1 ст. 39 Конституції України та ч. 1 ст. 19 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», та вчинив правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 185-1 КпАП України. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Водночас, відповідно до статті 64 Конституції України, конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52,*

55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції. Тобто, гарантоване статтею 39 Конституції України право може бути обмежено в умовах воєнного або надзвичайного стану. Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 на території України з 05:30 24 лютого 2022 року введено воєнний стан, який діє дотепер. За змістом пункту 8 частини 1 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, зокрема, забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів [6]. Згадана постанова Кіцманського районного суду Чернівецької області суттєво вирізняється з-поміж вищезазначених постанов судів у справах про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 КУпАП. Аналіз даної постанови Кіцманського районного суду Чернівецької області дає змогу дійти висновку про те, що вказане судове рішення засноване на глибокому аналізі суті діяння та детальному дослідженні всіх обставин справи, виявленні факту порушення, по суті, єдиного обов'язку суб'єкта здійснення права на свободу мирних зібрань – завчасного сповіщення органів виконавчої влади або місцевого самоврядування. Кіцманський районний суд Чернівецької області фактично єдиний суд першої інстанції, який у своєму рішенні згадує особливості правового порядку, що існують на час спірних правовідносин, хоча порушення порядку використання та здійснення права на свободу мирних зібрань пов'язує не з особливостями правопорядку в Україні в умовах правового режиму воєнного стану, а саме в прямому невиконанні встановленого в ст. 39 Конституції України обов'язку суб'єкта використання та здійснення права на свободу мирних зібрань – завчасного сповіщення органів виконавчої влади або місцевого самоврядування. Переконані в тому, що вказана постанова Кіцманського районного суду Чернівецької області не матиме негативних соціальних наслідків, пов'язаних із формуванням позиції недовіри до справедливості та законності ухваленого судового рішення на засадах принципів верховенства права та дотримання прав і свобод людини.

Розглянемо рішення місцевих судів, які у своїх постановках обґрунтували та вмотивували відсутність складу адміністративного правопорушення за ст. 185-1 КУпАП у діях осіб, які притягалися до адміністративної відповідальності за вказане правопорушення, а саме постанови Ковпаківського районного суду м. Суми від 31 березня 2022 року в справі № 592/1842/22 [2], Печерського районного суду міста Києва від 24 серпня 2022 року в справі № 757/18037/22-п [4], Придніпровського районного суду м. Черкаси від 19 вересня 2022 року в справі № 712/6369/22 [5], Кіцманського районного суду Чернівецької області від 27 березня 2023 року в справі № 718/824/23 [6], зокрема їх аргументація щодо доведеності відсутності в діях особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, складу адміністративного правопорушення, як необхідної умови адміністративної відповідальності.

Постанова Ковпаківського районного суду м. Суми від 31 березня 2022 року в справі № 592/1842/22 зазначає таке: *наявні в матеріалах справи інші докази, а саме: рапорт дільничного офіцера поліції Сумського РУП та письмові пояснення свідка від 21.10.2021, через недостовірність як доказу протоколу про адміністративне правопорушення є недостатніми для прийняття рішення про вину особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, у вчиненні інкримінованого правопорушення. Законодавство України про адміністративні правопорушення має карну спрямованість, а тому, з урахуванням принципів і загальних засад Кодексу України про адміністративні правопорушення, практики Європейського Суду з прав людини, передбачається принцип презумпції невинності особи, поки її винуватість не буде доведена у встановленому законом порядку. Суд не вправі самостійно змінювати, на шкоду особі факту, викладену в протоколі про адміністративне правопорушення, яка, по суті, становить виклад обвинувачення у вчиненні певного правопорушення, винуватість у скоєнні якого певною особою має доводитися в суді. Суд також не має права самостійно відшукувати докази винуватості особи у вчиненні правопорушення, адже діючи таким чином, він (суд) неминуче перебрить на себе функції обвинувача, позбавляючись статусу незалежного органу правосуддя, що є порушенням ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2].* Указана постанова вирізняється тим, що суд, посилаючись у ній на рапорт поліцейського, не вказує на сформовану усталену практику того, що рапорт працівника поліції не може слугувати однозначним доказом винуватості особи у вчиненні адміністративних правопорушень [18], а лише послуговується принципом «отруєного дерева» під час визначення допустимості доказів. Примітним для такої постанови суду є те, що суд активно використовує практику і досвід Європейського Суду з прав людини, що вказує на професійність та компетентність суду.

Постанова Печерського районного суду міста Києва від 24 серпня 2022 року в справі № 757/18037/22-п вказує на те, що *при дослідженні матеріалів справи про адміністративне правопорушення відносно особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, встановлено, що протокол про адміністративне правопорушення не відповідає вимогам ст. 256 КУпАП, оскільки в ньому не викладено суть адміністративного правопорушення, не зазначено, яке саме діяння вчинила особа, у чому полягає допущене порушення (вимоги якого закону чи підзаконного нормативного акта були порушені) [4].* Такими постановами Печерський районний суд м. Київ та Ковпаківський районний суд м. Суми чітко вказав суб'єктам владних повноважень, які уповноважені складати протоколи про адміністративні правопорушення, на необхідність дотримання принципу законності, що має бути основоположним у їх процесуальній діяльності з документування адміністративного правопорушення та збору відповідних джерел доказів. Водночас, Печерський районний суду міста Києва своє рішення фактично обґрунтував порушенням процесуальних норм суб'єктом владних повноважень, який наділений правом складати протоколи про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 КУпАП, однак не дослідив можливості одиничного пікету, як наслідку здійснення права на свободу мирних зібрань, а відтак виникає питання про те, чи може така особа бути суб'єктом адміністративної відповідальності за ст. 185-1 КУпАП.

Придніпровський районний суд м. Черкаси від 19 вересня 2022 року в справі № 712/6369/22 доволі обмежено, водночас конкретно вмотивував та обґрунтував своє рішення, зазначивши, що особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, організував мотопробіг, чим порушив проведення мирних зборів та ст. 39 Конституції України, за що переобчарена відповідальність за ч. 1 ст. 185-1 КУпАП. Перевіркою матеріалів протоколу, складеного відносно особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, за ознаками адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185-1 КУпАП, судом встановлено, що вони не містять будь-яких належних та допустимих доказів на підтвердження того, що 20.06.2022 дійсно відбувся мотопробіг. Доказів на підтвердження того, що подія взагалі відбулася, до матеріалів протоколу не надано. Стандарт доведення вини поза розумним сумнівом означає, що сукупність обставин справи, встановлена під час судового розгляду, виключає будь-яке інше розумне пояснення події, яка є предметом судового розгляду, крім того, що правопорушення було вчинено й особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, є винною у вчиненні адміністративного правопорушення. Поза розумним сумнівом має бути доведений кожний з елементів, які є важливими для правової кваліфікації діяння як тих, що утворюють об'єктивну сторону діяння, так і тих, що визначають його суб'єктивну сторону. Це питання має бути вирішено на підставі безстороннього та неупередженого аналізу допустимих доказів, які свідчать за чи проти тієї або іншої версії подій. Суд не вправі самостійно відшукувати докази винуватості особи у вчиненні правопорушення [5]. Придніпровський районний суд м. Черкаси одночасно з іншими судами першої інстанції під час ухвалення постанови в справі про адміністративне правопорушення за ст. 185-1 КУпАП уперше використав критерій доведення вини – «розумний сумнів», згадує загальні засади здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, що виділяє мотиви, з яких виходить суд, а також відображає логічну послідовність обґрунтування, вмотивування та ухваленого рішення, що наголошують на правовій визначеності та доступності змісту даного індивідуально-правозастосовного акту.

Суди, які ухвалювали рішення про закриття провадження в справах про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 185-1 КУпАП, вишукували формальні підстави для закриття таких проваджень, зокрема відсутність достатніх та допустимих доказів, або неналежним чином оформлений протокол про адміністративне правопорушення. Водночас суди не заглиблялися в особливості правового регулювання відповідних суспільних відносин, а також наявності заборони використання та здійснення права на свободу мирних зібрань.

У перебігу сказаного, цікавим є досвід Київського районного суду м. Полтава щодо вмотивування та обґрунтування відповідного рішення в справі про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 185-1 КУпАП. У протоколі про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 185-1 КУпАП бракує підпису особи, не вручена копія протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, та відсутні його пояснення. Також у матеріалах справи відсутні письмові пояснення осіб, які були учасниками мирного зібрання. У протоколі зазначено, що мирні зібрання було організовано 17 та 18 квітня 2023 року, однак не зазначено, які конкретно особи брали участь у мирних зібраннях 17.04.2023 року, а також окремо 18.04.2023 року.

Окрім того, у Полтавській області військове командування разом із військовими адміністраціями не приймали рішень про заборону мирних зібрань на територіях у межах повноважень, наданих їм у п. 8 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Практика розгляду Європейським судом з прав людини свідчить про те, що Суд (справа «Веренцов проти України») констатує порушення статті 11 Конвенції в разі накладення адміністративного стягнення в справах про притягнення особи до адміністративної відповідальності за статтями 185 та 185-1 КУпАП, визнаючи це втручанням в право заявника на свободу мирних зібрань, гарантованих цією статтею Конвенції, зазначаючи, що здійснення цього права не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві для досягнення законних цілей, зазначених у пункті 2 статті 11 Конвенції [7]. У такий спосіб суд винайшов механізм уникнення від безпосереднього розгляду резонансної справи, пов'язаної зі встановленням законності/незаконності здійснення права на свободу мирних зібрань за умов правового режиму воєнного стану, використовуючи регулювання використання та здійснення цього права у повсякденних (звичайних) умовах правового порядку.

Висновки. Підсумовуючи дослідження судами першої інстанції в різних регіонах України норм позитивного права під час розгляду справ про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 КУпАП, а саме вирішення питання про наявність складу адміністративного правопорушення та притягнення особи до адміністративної відповідальності за порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, слід зробити висновок про те, що відсутня єдина доктрина до використання системи норм права та їх ієрархії щодо урегулювання використання й здійснення права на свободу мирних зібрань в умовах правового режиму воєнного стану. Зазначене є першопричиною для прийняття діагностично різних рішень щодо регулювання однорідних суспільних відносин. Указане може негативно позначитися на стані правового регулювання суспільних відносин та поведінки їх учасників із використання та здійснення права на свободу мирних зібрань. Відсутність якісного обґрунтування та вмотивування прийнятих рішень призводить до неприйняття вказаних індивідуально-правозастосовних актів суб'єктами їх реалізації, а також іншими особами, які, використовуючи запропонований набір норм права для регулювання однорідних суспільних відносин, могли б забезпечити дотримання заборонних норм та недопущення порушень законності в соціальному середовищі, адже не слід забувати про недалекий історичний досвід 2013-2014 років, пов'язаний із застосуванням юридичної відповідальності до осіб, які використовували та здійснювали своє право на свободу мирних зібрань, коли, усупереч сформованій та усталеній юридичній практиці, суди ухвалювали рішення, керуючись не принципами правової держави та верховенства права, а доцільності та політичної прихильності, що негативно позначилося на ставленні до таких рішень конкретно, та до рішень судів у цілому. На підставі наявного правового досвіду та правових позицій і доктрини права на свободу мирних зібрань, аналізу рішень у справах про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 КУпАП, можна дійти до кристалізації основних проблем, пов'язаних з ухваленням справедливих та законних рішень у таких справах: 1) відсутність у

постановах у справах про адміністративні правопорушення посилення на умови здійснення права на свободу мирних зібрань, що впливає на правовий порядок в Україні – правовий режим воєнного стану, та пов'язані з цим обмеження здійснення прав і свобод людини, у тому числі й права на свободу мирних зібрань; 2) упущення в таких рішеннях судів питання якісного мотивування правового регулювання використання та здійснення права на свободу мирних зібрань, формування системи норм позитивного права, а точніше, законодавчих норм, які регулюють використання та здійснення права на свободу мирних зібрань; 3) встановлення законодавчо визначених обов'язків суб'єктів використання та здійснення права на свободу мирних зібрань, невиконання яких може тягнути за собою настання адміністративної відповідальності; 4) невикористання правового досвіду регулювання права на свободу мирних зібрань, у тому числі з використанням норм як національного, так і міжнародного права; 5) відсутність якісної аргументації та кваліфікації конкретного діяння та юридичного складу адміністративного правопорушення за ст. 185-1 КУпАП; 6) неефективне використання сформованих правових позицій щодо застосування норм права для регулювання однорідних суспільних відносин суб'єктами застосування права; 7) відсутність активних дій, спрямованих на формування узагальненої практики застосування юридичної відповідальності за ст. 185-1 КУпАП; 8) бездіяльність щодо встановлення законності додаткових обмежень використання та здійснення права на свободу мирних зібрань в умовах правового режиму воєнного стану, як елемент всебічного, повного та об'єктивного дослідження всіх обставин подій та справи; 9) неналежна мотивація та аргументація, як складові елементи правової визначеності та формування правової передбачуваності – елементів верховенства права, спрямовані на утвердження судової правотворчості, її ефективності у демократичному українському суспільстві. Переконані, що усунення таких правових проблем судової правотворчості під час складання постанов у справах про адміністративні правопорушення за ст. 185-1 КУпАП сприятиме утвердженню принципів верховенства права, справедливості, дотримання прав і свобод людини, а також законності в діяльності державних органів, формування довіри до рішень судів як із боку осіб, які повинні їх безпосередньо виконувати, так і суспільства, як особливого суб'єкта, для якого корисним буде сприйняти системність застосування норм права і законодавства для регулювання відносин із використання та здійснення права на свободу мирних зібрань. Вважаємо, що подальші теоретичні розвідки права на свободу мирних зібрань у рішеннях судів у справах про адміністративні правопорушення сприятимуть формуванню цілісної науково-практичної доктрини, забезпечуватимуть дотримання цього права суб'єктами публічної адміністрації, забезпечуватимуть ефективний судовий захист права на свободу мирних зібрань від будь-яких свавільних дій, перш за все, з боку органів державної влади, місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Використані джерела:

1. Постанова Носівського районного суду Чернігівської області від 3 березня 2022 року в справі № 741/246/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103614594>.

2. Постанова Ковпаківського районного суду м. Суми від 31 березня 2022 року в справі № 592/1842/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103809793>.
3. Постанова Збаразького районного суду Тернопільської області від 27 червня 2022 року в справі № 598/932/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104980835>.
4. Постанова Печерського районного суду міста Києва від 24 серпня 2022 року в справі № 757/18037/22-п. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106962370>.
5. Постанова Придніпровського районного суду м. Черкаси від 19 вересня 2022 року в справі № 712/6369/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106744208>.
6. Постанова Кіцманського районного суду Чернівецької області від 27 березня 2023 року у справі № 718/824/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109800557>. (дата звернення: 18.01.2024)
7. Постанова Київського районного суду м. Полтави від 10 липня 2023 року в справі № 552/2123/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112083593>.
8. Мерник А. М., Кузьміна В. О., Бурлаков Б. М. Обмеження прав і свобод людини в сучасних умовах: теоретичний і практичний аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 42-46. URL : http://lsej.org.ua/2_2020/11.pdf.
9. Андрієвська О. В. Конституційно-правові обмеження прав і свобод людини і громадянина в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук за спец.: 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Київ, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2018. 20 с.
10. Слінько Т. М. Правові підстави обмеження реалізації прав і свобод людини і громадянина. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку: Збірник наук. статей за матер. І наук.-практ. конф. з європ. права (м. Харків, 24 квітня 2018 р.) / ред. кол. А. П. Гетьман, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2018. С. 41-46.
11. Рішення Конституційного Суду України від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016 у справі № 1-1/2016 за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16#top>.
12. Рабіновим П. М., Дудаш Т. І. Правотлумачне аргументування у конституційному судочинстві України (загальнотеоретичні аспекти). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. Т. 30. № 3. С. 74-97.
13. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні. Київ : Реферат, 2007. 640 с.
14. Самбор М. Ефективність адміністративно-деліктного права України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2016. № 2 (103). С. 45-48.
15. Про правовий режим воєнного стану: закон України від 12 травня 2015 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/ilaws/show/389-19#Text>. (дата звернення: 10.01.2024).
16. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>. (дата звернення: 10.11.2023).
17. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України від 2 грудня 1997 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-вр#top>. (дата звернення: 13.01.2024).

18. Постанова Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 20 травня 2020 року в справі № К/9901/33786/18. URL : <https://zakoonline.com.ua/court-decisions/show/89325656>.

19. Самбор М. А. Право на свободу мирних зібрань у цифровому середовищі соціуму. *ScienceRise: Juridical Science*. 2022. № 1 (19). С. 4-12.

20. Самбор М. А. Право на свободу мирних зібрань у цифровому середовищі українського соціуму. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2022. № 1 (97). С. 135-148.

21. Самбор М. Незакінчене адміністративне правопорушення (проступок) як можлива підстава адміністративної відповідальності. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної ради України*. 2018. № 3. С. 48-56.

References:

1. Postanova Nosivskoho raionnoho sudu Chernihivskoi oblasti vid 3 bereznia 2022 roku u spravi. № 741/246/22. (2022) N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103614594>. [in Ukrainian]

2. Postanova Kopyakivskoho rayonnoho sudu m. Sumy vid 31 bereznia 2022 roku u spravi № 592/1842/22. (2022) N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103809793>. [in Ukrainian]

3. Postanova Zbarazkoho raionnoho sudu Ternopilskoi oblasti vid 27 chervnia 2022 roku u spravi № 598/932/22. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104980835>. [in Ukrainian]

4. Postanova Pecherskoho raionnoho sudu mista Kyeva vid 24 serpnia 2022 roku u spravi № 757/18037/22-п. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106962370>. [in Ukrainian]

5. Postanova Prydniprovskoho raionnoho sudu m. Cherkasy vid 19 veresnia 2022 roku u spravi № 712/6369/22. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106744208>. [in Ukrainian]

6. Postanova Kitsmanskoho raionnoho sudu Chernivetskoï oblasti vid 27 bereznia 2023 roku u spravi № 718/824/23. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109800557>. [in Ukrainian]

7. Postanova Kyivskoho raionnoho sudu m. Poltavy vid 10 lystopada 2023 roku u spravi № 552/2123/23. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112083593>. [in Ukrainian]

8. Mernyk, A. M., Kuzmina, V. O., Burlakov, B. M. (2020) Obmezhenia prav i svobod liudyny v suchasnykh umovakh: teoretychni i praktychni aspekty. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*, 2, 42-46. N. p. URL : http://lsej.org.ua/2_2020/11.pdf. [in Ukrainian]

9. Andrievska, O. V. (2018) Konstytutsiino-pravovi obmezhenia prav i svobod liudyny i hromadianyna v Ukraini. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]

10. Slinko, T. M. (2018) Pravovi pidstavy obmezhenia realizatsii prav i svobod liudyny i hromadianyna. *Ukraina i Yevropejskij Soiuz: shliakh do staloho rozvytku - Ukraine and the European Union: the path to sustainable development*, 41-46. [in Ukrainian]

11. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 1 chervnia 2016 roku № 2-рр/2016 u spravi № 1-1/2016 za konstytutsiynym podanniam Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiynosti) polozhennia tretoho rechennia chastynty pershoi statti 13 Zakonu Ukrainy «Pro psykhiatrychnu dopomohu» (sprava pro sudovy kontrol za hospitalizatsieiu nediezdatnykh osib do

psykhiatrychnoho zakladu). N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16#top>. [in Ukrainian]

12. Rabinovych, P. M., Dudash, T. I. (2023) Pravotlumachne arhumentuvannia u konstytutsinomu sudochynstvi Ukrainy (zahalnoteoretychni aspekty). *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovoykh nauk Ukrainy – Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 3, 74-97. [in Ukrainian]

13. Shevchuk, S. (2007) Sudova pravotvorchist: svitovyi dosvid i perspektyvy v Ukraini. Kyiv : Referat. [in Ukrainian]

14. Sambor, M. (2016) Efektyvnist administratyvno-deliktneho prava Ukrainy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies*, 2 (103), 45-48. [in Ukrainian]

15. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: zakon Ukrainy vid 12 travnia 2015 roku. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian]

16. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku № 64/2022. (2022) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>. [in Ukrainian]

17. Pro torhovo-promyslovi palaty v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 2 hrudnia 1997 roku. (1997) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-вп#top>. [in Ukrainian]

18. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho administratyvnoho sudu vid 20 travnia 2020 roku u spravi № K/9901/33786/18. (2020) N. p. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/89325656>. [in Ukrainian]

19. Sambor, M. A. (2022) Pravo na svobodu myrnykh zibran' u tsyfrovomu seredovyshchi sotsiumu. *ScienceRise: Juridical Science*, 1 (19), 4-12. [in Ukrainian]

20. Sambor, M. A. (2022) Pravo na svobodu myrnykh zibran' u tsyfrovomu seredovyshchi ukrain'koho sotsiumu. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka – Bulletin Luhansk State University of Internal Affairs named after E. Didorenko*, 1 (97), 135-148. [in Ukrainian]

21. Sambor, M. (2018) Nezakinchene administratyvne pravoporushennia (prostupok) yak mozhlyva pidstava administratyvnoi vidpovidalnosti. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi rady Ukrainy – The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 3, 48-56. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.01.2024

Sambor M., Ph. D. in Law, Head of the Monitoring Department of the Pryluky District Police Office the Main Department of the National Police in the Chernihiv Region, deputy of the Pryluky district council in the Chernihiv Region (Chernihiv - Pryluky, Ukraine)

PROBLEMS OF LAW ENFORCEMENT IN THE FIELD OF EXERCISE AND EXERCISE OF THE RIGHT TO FREEDOM OF PEACEFUL ASSEMBLY: THE PRACTICE OF THE GENERAL COURTS OF THE FIRST INSTANCE IN CASES ABOUT ADMINISTRATIVE OFFENSES IN THE CONDITIONS OF THE LEGAL REGIME OF THE MARITAL STATE

The article highlights the topical issues of the quality of justification and motivation of the decisions of the general courts of first instance based on the results of consideration of cases of administrative offenses regarding the violation of the order of organization and

holding of meetings, rallies, street marches and demonstrations under the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine. Legal theories always need their empirical confirmation regarding the ability to regulate relevant social relations. Rights, freedoms and interests are the lines that no legal order and legal regime can neglect. One of such markers of the establishment of democracy in society and in the institutional and functional systems of the state is the right to freedom of peaceful assembly. In this regard, it is important for state bodies to observe the declared mechanisms (algorithms) for limiting or prohibiting the exercise of the right to freedom of peaceful assembly. Despite everything, disputes arise in the social environment regarding the use and exercise of the right to freedom of peaceful assembly, in which courts of general jurisdiction act as arbitrators. Hence, trust in such court decisions is possible only in cases of proper justification and motivation by the courts of their decisions, formation of a system of norms based on the constitutional provisions of the legal order in the country, which will reflect legal certainty and legal predictability in the regulation of homogeneous social relations. Therefore, the study of rulings in cases of administrative offenses of general courts of first instance will reveal those gaps and conflicts in argumentation, which must be filled in the future to create conditions for understanding the effective legal regulation of the use and exercise of the right to freedom of peaceful assembly.

Keywords: the right to freedom of peaceful assembly, court, decision in the case of an administrative offense, justification, motivation, condition, legal regime, martial law.